

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ตามแนวนโยบายของรัฐ ครั้งแรกในโครงการศึกษา 2441 และได้พัฒนาเป็นลำดับมาจนถึงปัจจุบัน แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ได้กำหนดแนวนโยบายการจัดการศึกษาระดับนี้ไว้ว่า "รัฐพึงเร่งจัดและสนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูเด็กในวัยก่อนประถมศึกษา โดยรับจะสนับสนุนให้ท้องถิ่นและภาคเอกชนจัดให้มากที่สุด สำหรับการจัดการศึกษาระดับนี้ของของรัฐจะทำเพียงเพื่อเป็นตัวอย่างและเพื่อการค้นคว้าวิจัย เท่านั้น (ทวี ทิมชา, 2523)

สำหรับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยที่รัฐจัดทำเพื่อเป็นตัวอย่าง และการค้นคว้าวิจัยนั้นจัดในรูปของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ซึ่งเดิมสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ แต่ปัจจุบันได้โอนมาขึ้นกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติโอนกิจการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และโรงเรียนประถมศึกษาของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ไปเป็นของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2523 มาตรา 4

ปัจจุบันมีโรงเรียนอนุบาลของรัฐบาล จำนวนทั้งสิ้น 75 โรงเรียน เป็นโรงเรียนประจำจังหวัด ๓๑ โรงเรียน และอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 4 โรงเรียน คือ โรงเรียนอนุบาลปรีชาภิบาล โรงเรียนอนุบาลวัดนางรอง โรงเรียนอนุบาลพิบูลเวศน์ และโรงเรียนอนุบาลสามเสน โรงเรียนอนุบาลซึ่งในที่นี้จะเรียกว่าอนุบาลประจำจังหวัด จัดเป็นโรงเรียนที่มีชั้นอนุบาลและต่อด้วยชั้นประถมศึกษาเพื่อเป็นตัวอย่างแก่เอกชนที่จะจัดการศึกษาระดับนี้ และเพื่อการค้นคว้าทางวิชาการ

โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ได้รับการยกย่องในด้านการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาภาคบังคับ ถือว่าเป็นแม่บทหรือเป็นผู้นำของโรงเรียน

ประถมศึกษาในจังหวัด ผู้ปกครองส่วนมากนิยมส่งบุตรหลานของตนไปเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลจังหวัด ซึ่งทางโรงเรียนก็ไม่สามารถรับเข้าเรียนได้หมด เป็นปัญหาที่ทุกจังหวัดประสบอยู่ในขณะนี้ สำหรับสาเหตุที่โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดจัดการเรียนการสอนได้อยู่ในเกณฑ์ดีมีคุณภาพนั้น เป็นผลมาจากการบริหารโรงเรียน ซึ่งมีงานที่เป็นภารกิจหลัก 6 ประการคือ งานวิชาการ งานบุคคลากร งานธุรการ การเงิน งานอาคารสถานที่ งานกิจการนักเรียน และงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานความสัมพันธ์กับชุมชนนี้ เป็นส่วนสำคัญมากในการสนับสนุนงานทุกด้านของโรงเรียนโดยจัดในรูปแบบของสมาคมผู้ปกครองและครูขึ้น เป็นองค์การประสานสื่อสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้ปกครอง นอกจากนี้ยังช่วยแก้ปัญหาทางด้านทรัพยากรทางการบริหาร เช่น งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนทางด้านบุคลากรได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ให้การศึกษาคู่มือและให้บริการชุมชนนั้น การจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครูขึ้นจะได้ประโยชน์มากที่สุด เพราะสมาคมผู้ปกครองและครู เป็นสถาบันสื่อกลางระหว่างบ้านกับโรงเรียน ซึ่งจะได้ร่วมกันส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาเด็กให้เป็นไปตามเป้าหมาย ทั้งนี้โดยอาศัยความร่วมมือจาก และชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับสมาคมผู้ปกครองและครูนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ให้ความสำคัญมากและมุ่งที่จะส่งเสริมการจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครูในโรงเรียน และให้สมาคมดำเนินการได้อย่างถูกต้องอย่างมีประสิทธิภาพสามารถอำนวยความสะดวกแก่การศึกษาของโรงเรียนได้อย่างเต็มที่ โดยการพยายามนำความร่วมมือและช่วยเหลือจากชุมชนเข้าสู่โรงเรียนและทำให้โรงเรียนดำเนินการให้บริการและช่วยพัฒนาชุมชนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เห็นได้จากการสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้นำในชุมชนเข้าร่วมมือกับคณะครูในโรงเรียนในรูปแบบของสมาคม ซึ่งเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย

จากความสำเร็จและประสิทธิผลของสมาคมผู้ปกครองและครูที่ตั้งได้กล่าวมา กอปรกับผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่อยู่ในเขตการศึกษา 6 จึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาสภาพการบริหารงานของสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในเขตการศึกษา 6 เพื่อจะได้ทราบถึงสภาพการบริหารงานตลอดจนปัญหาและ

อุปสรรคของสมาคมผู้ปกครองและครู ซึ่งจะ เป็นแนวทางในการบริหารงานของ
สมาคมผู้ปกครองและครูให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น โดยจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อ
โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่ง
ชาติอีกด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานของสมาคมผู้ปกครองและครู
โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ในเขตการศึกษา 6
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานของสมาคมผู้
ปกครองและครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ในเขตการศึกษา 6

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการบริหารงานของสมาคมผู้ปกครอง
และครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ในเขตการศึกษา 6
2. การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาสภาพการบริหารงานของสมาคมผู้ปกครอง
และครูตามกรอบงานของสมาคมผู้ปกครองและครู และกรอบกระบวนการบริหาร
5 ประการของสมาคมผู้บริหารการศึกษาสหรัฐอเมริกา คือ
  - 2.1 หน้าที่ของสมาคมผู้ปกครองและครู (สภาผู้ปกครองและครู
แห่งประเทศไทย, 2530)
    - 2.1.1 ส่งเสริมความเข้าใจอันดี แลกเปลี่ยนความรู้
ความคิดเห็น และประสบการณ์ ระหว่างผู้ปกครองและครู
    - 2.1.2 ให้ความช่วยเหลือและร่วมมือในการศึกษาของ
นักเรียน การแก้ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนและอบรมนักเรียนให้ดีขึ้น
    - 2.1.3 ส่งเสริมสวัสดิการของนักเรียน ครู และสมาชิก
    - 2.1.4 ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจการของโรงเรียน

2.1.5 ำให้ความร่วมมือประสานงานกับองค์การ สมาคม มุสลันธิ์ และบุคคลภายนอก

2.2 กระบวนการบริหาร 5 ประการ ของสมาคมผู้บริหาร การศึกษาศหรัฐอเมริกา คือ (American Association of school administrators, 1955)

- 2.2.1 การวางแผน
- 2.2.2 การจัดสรรทรัพยากร
- 2.2.3 การกระตุ้นการทำงาน
- 2.2.4 การประสานงาน
- 2.2.5 การประเมินผลงาน

คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย

สมาคม หมายถึงสมาคมผู้ปกครองและครู โรงเรียนอนุบาลชัยนาท สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนอนุบาลสระบุรีและ สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนอนุบาลสิงห์บุรี โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด หมายถึง โรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีจังหวัดละ 1 โรงเรียน (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) เปิดสอนนักเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงชั้น ประถมปีที่ 6

การวางแผน หมายถึง ความพยายามที่จะควบคุมอนาคตให้เป็นไปตาม เป้าหมายที่ต้องการด้วยการคาดคะเนความเป็นไปได้ของการกระทำอย่างมีหลักเกณฑ์ แล้วกำหนดงานที่จะต้องทำ วิธีที่ทำและจุดมุ่งหมายของการทำงานแต่ละอย่างไว้ ล่วงหน้าเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติงาน

การจัดสรรทรัพยากร หมายถึง การได้มาและการจัดสรรทรัพยากร บุคคลและวัสดุ ให้สอดคล้องกับการวางแผนอย่างเหมาะสม

การกระตุ้นหรือการจูงใจ หมายถึง พฤติกรรมการบำรุงขวัญให้ปฏิบัติ งานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ

การประสานงาน หมายถึง การประสานกิจการด้านต่าง ๆ ด้วยความสอดคล้องกลมกลืนกัน เพื่อให้งานสัมฤทธิ์ผล

การประเมินผล หมายถึง การตรวจสอบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานว่าบรรลุตามเป้าหมาย ที่วางแผนไว้มากน้อยเพียงใด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อประกอบการพิจารณาปรับปรุงการบริหารงานของสมาคม ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานของสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด
2. เป็นข้อมูลที่ผู้บริหารโรงเรียนครู-อาจารย์ ผู้ปกครอง ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นแนวทางการบริหารงานในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่างประชากร
ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด เขตการศึกษา 6 ได้แก่ กรรมการบริหารสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด เขตการศึกษา 6 จำนวน 88 คน และ ครูอาจารย์ จำนวน 329 คน
ตัวอย่างประชากร ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์คือ กรรมการบริหารสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประกอบด้วย กรรมการบริหารสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนอนุบาล ประจำจังหวัดสระบุรี สิงห์บุรี ชัยนาท และพระนครศรีอยุธยา จำนวน 88 คน สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากตัวแทน 16 คน
 ครูอาจารย์ ประกอบด้วย ครูอาจารย์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดสระบุรี สิงห์บุรี ชัยนาทและพระนครศรีอยุธยา จำนวน 329

คน สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากครูอาจารย์ที่เป็น
หัวหน้าสาย ในปีการศึกษา 2532 ได้จำนวน 32 คน

รวมตัวอย่างประชากรจำนวนทั้งสิ้น 48 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง และแนวทางการวิเคราะห์เอกสาร ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้า
ตลอดจนขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา โดยแบ่งเป็นดังนี้

ก. แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้รับการ
สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการบริหารงานในหน้าที่ของ
ของสมาคมผู้ปกครองและครู

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการ
บริหารงานของสมาคมผู้ปกครองและครู

การสร้างแบบสัมภาษณ์ ได้จากการศึกษาเอกสารทฤษฎี และ
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยยึดหน้าที่ของสมาคมผู้ปกครองและครูเป็นหลัก และใช้กระบวนการ
การบริหาร 5 ขั้นตอนของสมาคมผู้บริหารการศึกษาสหรัฐอเมริกา (The American
Association of School Administrators) ประกอบ แล้วนำ
แบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โครงสร้าง และ
สำนวนภาษา หลังจากนั้น ได้นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
แล้วจึงนำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ ไปใช้กับประชากรในการวิจัยต่อไป

ข. แนวทางการศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยจะศึกษาค้นคว้าที่รายงานการ
ประชุมคณะกรรมการของสมาคมผู้ปกครองและครู ทั้ง 4 สมาคม ในเรื่องต่อไปนี้

1. จำนวนกรรมการสมาคม
2. จำนวนครั้งในการจัดประชุมคณะกรรมการสมาคมต่อปี
3. จำนวนกรรมการสมาคมที่มาประชุม
4. เรื่องที่ประชุม

5. วิธีบันทึกการประชุม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ และ แบบศึกษาเอกสาร ไปเก็บข้อมูลด้วย

ตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีการทางสถิติดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ใช้วิธีหาค่าความถี่
2. ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องการบริหารงาน วิเคราะห์ตามลักษณะของข้อมูล ใช้วิธีการหาค่าความถี่และวิเคราะห์เนื้อหา
3. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค ใช้วิธีหาค่าความถี่ และวิเคราะห์เนื้อหา
4. ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา

ลำดับขั้นตอนการเสนอข้อมูล

บทที่ 1 กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัยขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 2 กล่าวถึง วรรณคดี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 กล่าวถึง วิธีดำเนินการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรตัวอย่างประชากรในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 กล่าวถึง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 กล่าวถึง สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต